

ΜΕΣΣΙΑΝΙΣΜΟΣ

Μεσσιανισμός (απ' την εβραϊκή λέξη *Μεσσίας* που σήμαινε *Σωτήρας*) είναι η πίστη στην ύπαρξη ενός Σωτήρα κι η αναμονή του ερχομού του στον κόσμο ως λυτρωτή. Ο Μεσσιανισμός έχει τις ρίζες του στις ανατολικές θρησκείες, κυρίως στην εβραϊκή, που καλλιέργησε την προσδοκία για έναν Μεσσία - εθνικό απελευθερωτή, ο οποίος θ' απάλλαζε το λαό απ' το ζυγό των αυτοκρατόρων. Την ιδέα αυτή δανείστηκε απ' την εβραϊκή θρησκεία ο Χριστιανισμός για να τη διευρύνει, αναδεικνύοντας το Χριστό - Μεσσία ως πνευματικό λυτρωτή ολόκληρης της ανθρωπότητας. Ο Μεσσιανισμός, όμως, δεν περιορίζεται στο χώρο της θρησκείας. Ως αντίληψη και προσδοκία διαποτίζει και την κοινωνικοπολιτική ζωή κάποιων λαών, οι οποίοι αναμένουν με λαχτάρα την εμφάνιση ενός χαρισματικού ηγέτη κι εναποθέτουν σ' αυτόν όλες τις ελπίδες για άρση των αδιεξόδων, έξοδο από κάθε είδους κρίση, εκπλήρωση των συλλογικών οραμάτων και πόθων.

Αίτια του Μεσσιανισμού

Η θρησκευτική και πολιτική παράδοση, η ψυχρύνθεση ενός λαού και οι πολιτιστικές του καταβολές. Λαοί που κυβερνήθηκαν για αιώνες από θεοκρατικά καθεστώτα και διαμορφώθηκαν ως έθνη κάτω απ' τις διαταγές θεόπνευστων βασιλέων ή μιας θρησκείας σκοτεινής κι αδιάλλακτης, ανέπτυξαν μια μεσσιανική νοοτροπία που τους συνοδεύει σ' όλη την πορεία του ιστορικού τους βίου.

Σε περιόδους βαθιάς κρίσης, όταν τ' αδιέξοδα σε μια κοινωνία φαντάζουν αζεπέραστα, οι θεσμοί παρουσιάζονται αποδυναμωμένοι και το σύστημα αξιών χρεοκοπημένο, η απογοήτευση του λαού δημιουργεί το κατάλληλο κλίμα για την εμφάνιση του Μεσσιανισμού, ο οποίος ανατροφοδοτεί την ελπίδα και την προσδοκία.

Στις πολυπληθείς κι αποπροσωποποιημένες κοινωνίες η κυρίαρχη ψυχολογία της μάζας ευνοεί το Μεσσιανισμό. Εκεί όπου το άτομο χάνεται μέσα στο ομοιόμορφο σύνολο ζητείται ένας «Υπεράνθρωπος», ο οποίος θα υποδείξει το δρόμο στην «αγέλη» των πολλών.

Ο Μεσσιανισμός καλλιεργείται έντεχνα απ' τη θρησκευτική και πολιτική προπαγάνδα. Η προβολή συγκεκριμένων προσώπων ως χαρισματικών κι η μυθοποίησή τους απ' την εκπαίδευση ή τα ΜΜΕ προκαλούν φαινόμενα προσωπολατρίας και φανατίζουν τη μάζα, η οποία παραληρεί στη θέα ή στο άκουσμα των λόγων του «Μεσσία».

Συνέπειες του Μεσσιανισμού

Ο Μεσσιανισμός πηγαίνει ενάντια στην αυτονομία του ατόμου και στην ελευθερία της βούλησής του. Η ύπαρξή του συνεπάγεται την επικράτηση ενός αυστηρού κώδικα ηθικής και συμπεριφοράς που στερεί απ' το άτομο το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού.

Η αναμονή της σωτηρίας από εξω-ατομικούς παράγοντες οδηγεί σε μια μοιρολατρική στάση ζωής, σε μια αδυναμία του ανθρώπου ν' αναλάβει τα ηνία της ζωής του, γι' αυτό εύκολα μετατρέπεται σε παιχνίδι στα χέρια εκείνων που θ' αναλάβουν το βάρος των αποφάσεων και των ευθυνών.

Ο Μεσσιανισμός αποτελεί ιδεολογία ολοκληρωτική κι αντιδημοκρατική, αφού κηρύσσει την υπεροχή και την αυθεντία ενός εκλεκτού «Υπεράνθρωπου». Προβάλλει δηλ. τη μοναδικότητα ενός χαρισματικού ηγέτη που ενσαρκώνει τη γνώση και τη σοφία, συγκεντρώνει στα χέρια του κάθε εξουσία κι υποδουλώνει τον άνθρωπο. Η επικράτηση του Μεσσιανισμού συνοδεύεται από φαινόμενα: i. συγκεντρωτισμού των εξουσιών σε μειοψηφίες και πολιτικής αποδυνάμωσης του λαού, ii. καταπάτησης των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων απ' την αυταρχική εξουσία του ενός, iii. μονοπώλησης της αλήθειας απ' τους λίγους και πνευματικού σκοταδισμού των κοινωνιών.

Τρόποι αντιμετώπισης του Μεσσιανισμού

Είναι αδιαμφισβήτητη η ανάγκη για **πνευματική και ηθική θωράκιση των ατόμων** και των λαών απέναντι σε κάθε προσπάθεια προσέγγισης από επιτήδειους δημαγωγούς που υπόσχονται τον ερχομό Μεσσιών. **Ο ορθός λόγος** κι η κριτική ικανότητα είναι τα πνευματικά όπλα με τα οποία μπορούν ν' απομυθοποιηθούν οι δήθεν χαρισματικοί άνθρωποι, οι φερόμενοι ως «Υπεράνθρωποι». **Η ανθρωπιστική παιδεία κι ο αυτοσεβασμός** αποτελούν ηθικά εφόδια, χάρη στα οποία τα άτομα δε θυσιάζουν την αξιοπρέπειά τους, δεν παραχωρούν τα δικαιώματά τους, αλλά προασπίζουν την ελευθερία και την αυτονομία τους. Η λειτουργία αξιοκρατικών θεσμών αναδεικνύει κι αποδεικνύει περίτρανα την αξία των προικισμένων προσωπικοτήτων, των δημιουργικών ανθρώπων που εμφανίζονται σε κάθε κοινωνία για να τεθούν επικεφαλής της πορείας προς την πρόοδο. Η λειτουργία συμμετοχικών θεσμών αποκαλύπτει τη σοφία, τη σύνεση, το πολιτικό ένστικτο και το κριτήριο του δημοκρατικού λαού, που γίνεται πολύτιμος βοηθός των κυβερνώντων στην προσπάθειά τους να διαχειριστούν σωστά τα συλλογικά θέματα.